

Духовна беседа

Бр. 338 28.IV/15.IV.2013 г. Вход Господен в Йерусалим

Издание на православния катедрален храм "Успение на Пресвета Богородица" – София

СВЕТИТЕ ОТЦИ ЗА БОЖИЯ ПРОМИСЪЛ И СКЪРБИТЕ НА ХОРАТА/продължение от бр.337/

„Нашата (християнска) добродетелност се усъвършенства, когато проявим твърдост в изкушенията които ни застигат, когато ни сполети болест, немощ или някакви опустошителни загуби. Тогава вярата ни се увенчава (тогава се показва като истинска вяра), както е казано в Писанието: „*Глинени съдове се изпитват в пещ, а човека изпитват в разговора(разуема)му./Сир.27:5/* Разликата между нас, и хората, които не знаят Бога, се състои в това, че по време на нещастия и злополучия, те се оплакват и роптаят (проявяват нетърпение), докато нас бедствията не ни отклоняват от истинската вяра и добродетелите, а напротив - повече ни укрепват в тях. Изпитания като многообразните стомашни нарушения и болести, отразяващи се на телесните ни сили, или мъчителното, често продължително повръщане по различни причини, треперенето на крайниците, намалението на слуха, смущенията в зрението, най-общо - **неизброимите прояви на телесни недъзи и заболявания - всичко това също може да способства за преуспяване във вярата.** Какво истинско безстрашие представлява - с всички сили на несъкрусимия дух, мъжествено да се противостои на всички напори на лишенията (в страдания и недъзи), както (дори) и на смъртта! Каква висота е да стоиш изправен сред развалините на човешкия род, без (сам) да се огъваш надолу заедно с тези, които нямат никаква надежда на Бога! Ето защо трябва да се радваме и високо да ценим дарът на даденото ни време на земята - защото в него **можем да изразим силата на нашата вяра, като понесем отредените ни теготи,** и така да стигнем до Христа по тесния път, който Той ни е указал (като единствен път за спасение). А след това, на Неговия съд да получим наградата на живота и вярата. По време на сегашната чумна епидемия мнозина и от нашите (от християните) умират, мнозина наши биват взети от този свят. Но тази смъртност, която за юдеите, езичниците и останалите врагове на Христа, служи за тяхна (окончателна) гибел, за Божиите раби тя е спасително излизане от този свят. **От това, че праведните и неправедните умират по еднакъв начин, изобщо не може да се прави заключение, че те имат еднакъв край.** Обратно - праведените се призовават към радост, а нечестивите - към мъчения. За верните раби се приготвя скорошна награда, а за вероломните - наказание.

Когато разсъждаваме за Божиите благодеяния, възлюблени братя, ние сме непрозорливи и неблагодарни, така че много от това, което Бог ни изпраща дори не съзнаваме като благодеяние. Виждаме например, как със слава напускат този свят девиси, които не се страхуват от заплахите и оскверненията от имащия да дойде антихрист. Виждаме юноши, които избягват опасността да склонят и да паднат в грях, свързан с възрастта им, които щастливо достигат наградите за своето въздържание и невинност. Виждаме как слаба жена-християнка вече не се бои нито от преследване, нито от ръцете и мъченията от палача, изпреварвайки всичко това с благовременна смърт (изпратена и от Господа). Страхът от истинското (духовно, вечно) умиране възпламенява дори равнодушните, обуздава развратните, пробужда нехайните...Тя подбужда към обръщане и връщане обратно в Христовата вяра на отстъпилите, а езичниците предразполага към вярата, вярващите призовава във вечния покой. Така се появява ново и многочислено войнство, изпълнено с мъжество, готово без страх от

смъртта, да се бори в настъпващите сражения за Христовата вяра, защото излиза на борба в годината на своята смърт.

Накрая, възлюблени братя, нима не се вижда цялата полза и необходимост от сегашната чумна епидемия, която ни изглежда (външно погледнато) толкова страшна и жестока. Нали чрез нея се стига до изследване правотата на всеки, като се изпитват помислите на човешкия род. Тя разкрива дали здравите служат на болните, дали искрено обичаме своите близки и роднини. Дали господарите проявяват съжаление към робите си, споходени от немощите (на болестта). Дали лекарите не изоставят болните, които ги молят за помощ, дали коравосърдечните превъзможват своето ожесточение. Дали грабителите (алчните) подтискат ненаситния и гибелен пламък на сребролюбие в себе си, макар и само заради страх от смъртта. Дали гордите навеждат глави, нечестивите смекчават своята дързост. Дали богатите, които умират без наследници, все още отказват нещо на своите бедни братя?

Но дори ако тези умирения не са довели до нищо от казаното дотук, тя все пак е донесла голяма полза за християните и Божиите раби, дори само с това, че ние с готовност започнахме да желяем мъченичеството, като се научихме да не се боим от смъртта. Така, това бедствие ни служи за "упражнение (за напредване във вярата), а не за погубел. То украсява духа със славата на мъжеството (непоколебимата твърдост), и като ни научава да презираме смъртта, подготвя ни венците (на победителите)". Такъв е възгледа на древнохристиянската Църква относно обществените бедствия, изразен в писанията на свещеномъченик Кирпийн, епископ Картагенски.

Във всички обществени и частни бедствия и скърби намираме действието на великото домостроителство на Благия Отец за Своята Църква и християните, които са Му верни. Претърпяваните от Църквата гонения и други бедствия, които са за полза на много от нейните верни чедра, са резултат на домостроителството на Божията премъдрост и неизследимите отсъждания (решения) на Божията правда. Като прави видима борбата на изповедниците и мъчениците за Христовата вяра, Господ им открива поле (пространство) за блажени подвизи, а на тези, които виждат тяхното добро произволение „дарува ясните образци (примери) за спасение" - по думите на св. Василий Велики. Свт. Фларет Московски пише: „В това (в изповедничеството и мъченичеството) може да се види както благостта, така и премъдростта на Провидението, защото в радостната смърт на мъчениците за Христовата вяра е дадено както на мъдрите, така и на простите (неуките) най-вразумителното и убедително доказателство за истинността на християнството. Кръвта на мъчениците стана семе на християнството и послужи за прераждане на езическия свят в християнски."

СВЕТООТЕЧЕСКИ УВЕЩАНИЯ ПО ВРЕМЕ НА СКЪРБИ

Ако си съзнателен християнин, не подхранвай желанието си да прекараш кратките дни на земния си живот без печал, единствено в радост и веселие. **Свършено душевно успокоение на земята не съществува, тъй като това състояние принадлежи на бъдещия живот.** Да се стремят (постоянно и настойчиво) към безгрижен и весел живот е свойствено на лекомислените, и хората, незаинтересовани за вечния живот. Преп. Макарий Оптински пише: „Всички, които са решили (и се стремят на дело) да живеят благочестиво, със силната болезненост от скърбите се хранят с хляба на духовното ведение (разбиране) и пият водата на разума, като денем и нощем биват уязвявани в душите и телата си от остриетата на изкушенията...**Царството Божие се**

дарува на всички по Божия милост, не без скърби и за праведните. Как тогава, ние грешните, нямаме желание (и готовност) да понесем нищо скръбно, а желаем да ни се даде царството Божие?...Принуждавай се с благодарност и самоукорение да понасяш всичко, което любещата Божия десница ти отреди, което (ще се убедиш, че) винаги е за твоя душевна полза."

Преп. Варсонуфий Велики наставлява: „Утвърди сърцето си да стане подобно на твърд камък (мисловен камък), внимавай върху себе си и се приготви да благодариш за всичко (съгласно заповедта на апостола: **„за всичко благодарете."/**1Сол.5:18/ Независимо дали си в нужди, притеснения или болест, дали си в телесни трудове или други някакви скърби - за всичко, което те постига, благодари на Бога!"

Преп. Амвросий Оптински пише: „В този живот, изпълнен с толкова много скърби, грижи се да опазиш душевния си мир. За това придобивай **смирение, търпение и неосъждане на другите.** Дори да можеш целия свят да обходиш, и тогава няма да намериш човек без никакви скърби. Само чрез тези духовни средства се придобива мирното устройство на душата, което е **съразмерно с усилията и напредъка в смирението, дълготърпението и неосъждането на другите.**" Когато преживяваш някаква скръб, беда или болест, обърни внимание, че мнозина около теб носят още по-големи теготи и страдания. С тези размисли укрепвай себе си в търпение.

Свт. Тихон Задонски поучава: „Ако се намираш в продължителна болест, и получаваш някакво утешение от хора които ти помагат, погледни на тези, които отвътре са изпълнени със скърби и печал, а отвън са покрити с рани, които нямат кой да им послужи, да ги нахрани, напои, да ги повдигне и измие - а те търпят. Ако си в изгнание, спомни си за тези, които са във вериги (или в строг режим на изолация), в сурови условия, отделени от дом и отечество. За тези които ежедневно ги бият и унижават, които през деня са на принудителна тежка работа, а вечер са в мрачни и мръсни килии - за тях смъртта изглежда по-приятна от такъв живот. Ако търпиш бедност, помисли за тези, които са били богати и славни, но са достигнали да няма какво да изхранят нито себе си нито семейството си. Нямаат облекло и подслон, скитат по чужди къщи, обременени от дългове, заобиколени отвсякъде от притеснения, скърби и печал. Погледни на бедните, които изнемогват от трудове и болести, от които освен това изискват данъци и налози. Слез мислено в ада, и виж как се измъчват осъдените нещастници, готови ако трябва в огън да горят до края на света, но да се избавят от вечния огън. Погледни и към небесните селения - от живеещите там няма да видиш никой, който е преминал пътя до небето без търпение. Защото е казано: „Чрез много скърби подобава да влезете в царството Небесно."

Бъди напълно уверен, че Господ винаги те пази, че заедно с всички твари и ти се намираш под грижите и властта на Единния Творец, Който само с мисълта си привежда всичко в действие, движи го, успокоява го и го устройва. Никой от хората не може да нанесе никаква вреда на когото и да било, без допущението на Този, Който промисли и управлява всичко. Дори на някои да е дадена някаква свобода (власт и възможности), това не се отнася до всяко (тяхно) дело. Нито демоните, нито хищните зверове, нито порочните хора не са в състояние да изпълнят своята воля да навредят и погубят, ако това не допусне волята на Всесилния Бог, Който Сам управлява всичко (**Сам взема окончателно и неотменимо решение**) кое къде, и как точно, в каква мяра да се изпълни. Той не допуска свободата (на тварите) да бъде непременно изпълнявана на дело. Ако това не съществуваше, никоя плът не би останала жива. Господ не позволява до Неговите твари да се доближава (неограничавано) властта на демони и

хора за изпълнение на тяхната воля. Затова казвай в душата си: „Имам Пазител, Който ме пази, затова никоя твар не може да ми причини вреда или скръб, ако не и бъде позволено свише.“

Преп. Нил Синайски пише: „Винаги трябва да отправяме своя взор нагоре (към небето), особено когато се намираме в мъчителни обстоятелства, трябва да благодарим на Бога, който укрепва силите ни (да претърпим). Нали и блаженият Давид казва: „Ще благославям Господа във всяко време.“/Пс.33:1/. А св. пр. Исайя казва: „беше гневен, но отвърна гнева Си и ме утеши.“/Ис.12:1/ С точност само Господ знае и вижда какви лоши неща ни внушават и причиняват демоните. Той казва на Мойсей: „видях страданието на Моя народ...Аз зная неволите му.“/Исх.3:7/ Но Той изчаква и дълготърпи за наша полза. Изчаква, за да умножи многократно наградата за нашето търпение. Изчаква, за да израстнат и се увеличат още повече Неговите щедрости към нас, бедните, с което ни подбужда да станем още по-неотстъпни (постоянни) в молитвите и прошенията си пред Него. Да се научим да не отвръщаме поглед от Него, дори когато сме без тревоги, когато сме в мирно и несмушавано от борбата състояние. Да се научим **чрез скърбите да придобиваме (благоволенieto и близостта) на нашия Благодетел**, утешавани, да прибягваме към човеколюбивия Христос. **Чрез търпение в трудностите да се доближаваме до Него**, и когато имаме нужда от помощ да се обръщаме към Него, Който (Единствен) може да ни помогне (във всичко, което е за наше добро). Затова от цяло сърце, с усърдие трябва да прибягваме към Него без ропот и оплаквания. Във всяка скръб се ограждаме с добрата надежда (на Него)."

Св. Тихон Задонски разсъждава: „Кой може да утеши печалния, освен Бог? Да се извади от душата завладялата я печал не е така лесно, както да извадиш някаква частица от тялото. **Това е Божие дело - да отнема скръбта от душата. Затова и при Бога трябва да търсим утеха.** А тя се търси с усърдна молитва. Бог ни опечалява, но ни и милува по голямата Си милост. „Надявай се на Господа, бъди мъжествен, и да укрепва сърцето ти; надявай се на Господа/Пс.26:14/ Като чадолюбив баща, Бог не оставя без утешение Своите синове, търпящи скърби. Той ги наказва, но също ги милува и утешава."

„Бог е нам прибежище и сила, бърз помощник в беди. "/Пс.45:2/ - така вярата ни ободрява във време на скръбни обстоятелства, като ни защитава с щита на упованието във Всевишния, защитава ни от огнените стрели на врага. Господ е Помощник, Защитник и Утешител на всички, които с вяра се обръщат към Него и се надяват на Него. В прекомерната скръб Господ дава помощ на тези, които Го търсят. *Призови Ме в скръбен ден; Аз ще те избавя, и ти ще Ме прославиш.* '/Пс.49:15/

Прилепи се към Бога с добра надежда (с надежда в доброто, което ще ти даде), с вяра и молитва. В Писанието е казано: „**Спомних си за Бога и се развеселих**¹/Пс.76:4/ - по слав. текст) Във време на душевна теснота и дълбоко отчаяние, мисълта за Бога не само утолява скръбта, но дава и веселие. С неизразимо утешение утешава сърцето, притиснато от бремето (товара) на изкушенията, изпаднало в малодушие от преголяма скръб. **Господ присъства в скърбите на Своите верни** /ср.Мат.28:20/. Разсъди, влюблени християнино, има ли по-голямо утешение за боголюбивата душа от това да се намира в Божие присъствие, и да гледа към Него с очита на вярата? **А където е Бог със Своето благодатно присъствие, там е и всяка (истинска) утеха и радост.** Милосърдният и човеколюбив Бог, който е Създател на всички и Отец на щедростите, Бог на всяко утешение, така говори на душата, която се намира в изкушения и беди,

която скърби, тъжи и се бои: „Не бой се, Аз съм с теб! Аз съм твоят Създател, твоят Изкупител, твоят Спасител. Аз съм твоят Помощник и Защитител, Аз, Който държа в ръката Си всичко и Комуто всичко се подчинява. Аз съм винаги с тебе!" Така Господ е бил, е, и ще бъде с верните Си раби до края на вековете по неотменимото Свое обещание: *„Аз съм с вас през всички дни до свършена на света."/*Мат.28:20/ **Ето защо Неговите верни християни, като чувстват в себе си Неговото присъствие и живо утешение,** възкликват и Му пеят с радостен дух: *„Бог е нам прибежище и сила, бърз помощник в беди, затова няма да се уплашим...Господ на силите е с нас, Бог на Иакова е наш застъпник."/*Пс.45:2-3,8/

Адаптиран превод от: Г. ШИМАНСКИЙ, УЧЕНИЕ СВЯТЫХ ОТЦОВ..., стр. 401-404, 453,460-461,462-464, М.2006 год.